

Szűcs bá a falu másik végén lakott, Kányászegben, még Irmus néniéknél is messzebb, de hetente legalább egyszer eljött hozzánk. Először mindig nagyapámat kereste, de aztán csak bejött, olyankor is, ha nagyapám nem volt bent a házban. A konyhaablakból lehetett látni, hogy ki jön be a kapun, Szűcs bá pedig magas volt, és egy nagy, koszosbarnás szalmakalap is volt a fején, úgyhogy egy kicsit sötétebb lett tőle a házban, amikor elment az ablak előtt. Nagyanyám is azonnal észrevette, még akkor is, ha éppen bóbiskolt a kályha előtt, a barnára meg zöldre mázolt kicsiszéken, amire ahányszor ráült, mindig elemlegette, hogy ezt a jó kicsi széket édesapátok csinálta nekem, még asztalosinas korában, ő meg aztán lefestette, jó sokszor, úgyhogy ha kaparászni kezdtük, vastagon hámlott róla a festék, zöld meg barna pikkelyek. Almazöld és kekibarna, mondta nagyanyám, meg hogy ezek a legszebb színek, ezeknél szebb nincs is. Ilyen volt a kanapé is, az asztal, az ágyak, a pinceajtó, a tálaló, meg a kakukkóra a falon. Szóval ahogy áthaladt az árnyék a konyhán, mama felriadt a kicsi széken, fölkapta a kendős-bóbiskolós fejét, kinézett az ablakon, aztán elhúzta a száját, úgy, mint amikor nem tetszett neki valami, vagy mint amikor a protézisét tisztogatta a nyelvével, és mintha apró magocskákat rágsálna közben, úgy szűrte a foga között a szót:

– Vén szar, már megint minek jön ide? – sziszegte, aztán azt is mondta, de azt már este, miután Szűcs bá elment, hogy vén fukar, unatkozik otthon, azért ül be mindig hozzánk, azt hiszi, hogy nekünk nincs semmi dolgunk, télen meg a fát sajnálja, és hozzánk jön át melegezni. Nagyanyám még be sem fejezhette a sziszegést, Szűcs bá már nyitott is be az ajtón. Kicsit bizonytalanodott az ajtóban, pislogott a szemüveg két karikája mögött, meg is botlott a küszöbön, de aztán mondta, hogy jó napot, és hogy na, hát mit csinálunk idebent. Nagyanyám összecsapta a kezét, megint csücsörített, de ez már jó csücsörítés volt a száján, és örvendezett, hogy:

– Nahát, Laci bácsi, maga az? Jöjjön beljebb, üljön csak le minálunk. Hát hogy van, Laci bácsi? – Így Lacibácsizott nagyanyám, mikor Szűcs bá már bent volt a házban, mert máskor mindig Szűcs bát mondott.

Egyszer, amikor jött, mi a nővéremmel éppen az asztal tetején ültünk, egymás mellett, az abroszon, és főtt krumplit ettünk vajjal. Magunktól is fel szoktunk mászni, de most nagyanyám ültetett fel, úgy etetett, mellettünk egy csorba tányéron ott álltak a hámozott, ragacsos krumplik, rajtuk szürkés foltok, mama ujjainak a nyoma, amit le kellett vakargatni róluk, amikor nem látta. Főtt krumpli mindig volt a kályhán, mert kellett a malacnak, nagyanyám a karikákat kivette a kályha közepéből, a kis kormos üstöt belesüllyesztette a lyukba, vizet rakott bele lobogni, és abban főzött meg mindent, krumplit, puliszkát, még a pánkót is abban sütötte, de olyankor aztán hatalmas füst volt a házban, égett a zsír, mi meg ültünk az asztalon, mert onnan beleláttunk az üstbe, és néztük, hogyan bugyborékosodnak fel a pánkók a fekete zsírban, majd sünek pirosas-barnára egy pillanat alatt. De most fonnyadt, főtt krumplikkal volt tele az üst, meg krumplihéjjal, mert nagyanyám a héját is visszadobálta az üstbe, aztán ami az üstben maradt, azt mind a malacnak adta. Kicsit megjíjdtünk, mikor megláttuk Szűcs bát, hogy most vajon mit szól, mert nagyapámnak sem tetszett, mikor felültünk az asztalra, ha bent volt, mindig morgolódt, hogy szálljunk le azonnal, miféle illetlen dolog az, ki látott még ilyent, az asztal tetején ülni.

Szűcs bá még mindig az ajtóban állt, hunyorgott, mert kint sütött a nap, bent meg félhomály volt, ezért csak későre vett észre minket az asztalon. Egy ideig nem is szólt semmit, csak meresztgette a szemét, mint aki nem lát jól, és a szája is tátva maradt egy kicsit, aztán felemelte a kezét, amelyiken a fekete bőrtok volt, és a mutatóujjával bökdösött vagy kettőt a levegőbe, ahogy ránk mutatott:

– Te Vilma, ezek a leánkák felmásztak az asztalra, miért nem veszed le őket?

Mi már másztunk volna le, hogy elbújunk valahová Szűcs bá elől, de nagyanyámnak villant a szeme, kinyújtotta a karját, nem lehetett eldönteni, hogy Szűcs bának tart-e sorompót, hogy ne tudjon odajönni hozzánk, vagy minket akar visszatartani, aztán mondta is, hogy maradjunk csak ott, mert ilyen szép kicsi leánkák az asztalon is ülhetnek, nem lesz semmi baja annak az asztalnak. Szűcs bá csóválgatta a fejét, és még morgott valamit, hogy nem csodálkozna, ha legközelebb a nagyanyám fejére ülnék, de mi akkor már lecsúsztunk az asztalról, és lestük, hogy mikor lép félre az ajtóból, hogy ki tudjunk menni az udvarra.

Nagyanyám azt mondta, Szűcs bá azért nem szereti a gyermekeket, mert neki nem volt, csak egy nevelt fia, Domi bá, aki a falu közepén lakik, és nagy pocakja van. De mi tudtuk, hogy a körte miatt nem szereti őket, mert volt egy körtefája az udvarán, finom nyári körte, mindjárt a kapu mellett, és a gyermekek a faluból odajártak lopni. Mi nem jártunk, mert féltünk, hogy meglát, és itthon elárul. Nagyanyám ugyan mondogatta, hogy vén fukar, ugyan miért nem hoz néhány körtét ezeknek a gyermekeknek, mikor török le a fája, annyi van rajta, de sajnálja még azt is, amit az Isten adott, úgyis ellopkodják mások, de úgy kell neki, vén zsigori, őrizheti a fáját egész nyáron. A kapuja fölött kilógott egy ág az útra, arról hamar eltűntek a körték, a többi meg belül volt, az udvaron, úgyhogy utána már át kellett mászni a kapun, de úgy, hogy Szűcs bá ne vegye észre, mert akkor nagyon felmérgelődött, kiabált, rázta az öklét, és hadonászott is a botjával, csoda, hogy el nem esett, de hiába, mert nem tudott olyan gyorsan menni, hogy utolérje a tolvajokat.

Szűcs bának hosszú, lógós bajusza volt, a szájába is belelógott, amikor beszélt. Vastag, fekete keretes szemüveget hordott, meg egy nagy, zsebes kötényt. Az egyik kezén fekete bőrtok volt, a tokban meg semmi, mert a hüvelykujját levágta a vonat, mikor egyszer Bikafalván fel akart szállni, és beesett alá. A hóna alatt hozta a rádióját, pedig a miénk sokkal jobb volt, és nagyobb is, mint az övé, nagyapámmal mindig a miénken hallgatták a híreket. Az övé kenderkötéllal volt összekötözve, hogy ne essen szét, mert lejárt az eleje, hátul pedig kartonpapír volt rákötözve. Ha nagy ritkán bekapcsolta, csak zúgás hallatszott, hiába csavargatta a gombokat, de nem is azért hozta, hogy hallgassa, hanem azért, hogy apu javítsa meg. Egyszer apuval voltunk nála, mert apu megjavította valamijét, és utána behívott a szobába. Elég nagy rendetlenség volt, az ágy sem volt bevetve, amin csodálkoztam, mert olyan szigorú volt mindig, hogy azt hittem, nem tűri a rendetlenséget, hogy ugyanolyan rendszerető, mint papó. Az ágyon egy vastag gyapjúszevter volt, arra ültünk. Egy kicsit erjedt szag volt a házban, és akkor vettük észre a nővéremmel, hogy az ablak alatt, a földön, egy újságpapírra gyűjti a körtét, onnan adott nekünk is egyet-egyét. Az asztala alacsony volt, valami facsutakra voltak a deszkák rászögelve, a deszkákon újságpapír, azon meg nagy, paprikás zsírfojtok, és légszar.

Nagyapámmal általában a háborúról beszélgettek, meg hogy mi volt régen, pontosabban Szűcs bá beszélt, nagyapám meg figyelmesen hallgatta, mint az évszárón a beszédeket az iskolában, néha bólintott, vagy helyeselt, de nem viccelődött, mint amikor velünk beszélt, aztán ha volt hírek a rádióban, azt meghallgatták, és egy ideig vitatkoztak róla. Egyszer a kútnál üldögéltek a vályú szélén, mert nagyapám nem volt bent a házban, és Szűcs bá kiment hozzá, nyár volt, éppen megjött a csorda, és nagyapám megvitatta a tehenet, aztán bekötötte a pajtában, végül leült Szűcs bá mellé a vályúra, és azt mondta neki, hogy:

– Mük már öregek vagyunk, Laci, nemsokára meg is halunk. – Szűcs bá erre felugrott a vályúról, mintha nagyanyám tüspárnájába ült

volna bele, de az bent volt a kiságyon, nem pedig kint a vályú szélén, és a keze is meglendült, mintha el akarna hessegetni valamit, csak aztán kiáltott rá nagyapámra:

– Halj meg te, Mózes! Én nem akarok meghalni!

Nem szerettem Szűcs bát, nem értettem, miért mond ilyeneket nagyapámnak, mikor ő sokkal csúnyább és öregebb is, miért nem akar akkor meghalni.

Nagyanyámmal mindig másokról beszélgettek. Szűcs bá odahajolt nagyanyámhoz, felhúzta a szemöldökét, és úgy súgta oda neki, hogy bizony nem mindenki becsületes a faluban. Nagyanyámnak mintha felcsillant volna a szeme, és mindjárt el is kezdte mesélni, hogy a szomszédaink milyen rosszfélék, képzelje el, Laci bácsi, hogy elvettek egy métert a kertünkéből, de még a csűrjüket is a mi földünkre építették, és csúfolkodnak velünk, mocskoskodnak, mégis nekik van igazuk. Szűcs bá csak csóváltgatta a fejét, egy ideig nem szólt semmit, aztán mikor nagyanyám csüggedten megállt a beszédben, és levegőt vett, ő is megszólalt nagy óvatosan, és mondta, hogy manapság olyan világ van, hogy még a papok is hazudnak. Melyik papok, Laci bácsi?, kapta fel a fejét nagyanyám. Hát mindegyik hazudik, mondta Szűcs bá, és felemelte a mutatóujját, de most a református pap hazudott, mert a Keresztes Ignác temetésén azt mondta, hogy a halott szegény, alázatos ember volt, pedig sem szegény, sem alázatos nem volt.

Nagyanyám később azt mesélte, hogy a szalmazsákjába volt bevarrva a sok pénz, ott találták meg, amikor meghalt, még jó, hogy nem égették el a szalmazsákkal együtt. A szalmazsákot biztosan elégették, mert nem szerencsés aludni rajta a halott után, de vajon mire spórolt úgy az a Laci bá, hogy gyalulatlan fából volt az asztala, és még egy rendes rádiót sem vett magának, de még a vonatjegyen is spórolni akart, és az út felét gyalog tette meg, hogy ne kelljen kifizetni a jegyet, azért is esett a vonat alá, mert biztosan az utolsó pillanatban akart felülni, mikor a jegycsípő már leszállt, a vonat meg elindult, hát mire gyűjtött úgy, mikor még gyermeke sincs, és most a mostohafia, az a tohonya Domi örököl majd mindent, pedig annak mindene van, így is jó kövér, gyermeke meg egy szál sincs.

Kategória: vers, próza

Denumire autor: Molnár Sára

Látó Szépirodalmi Folyóirat